



Рисочка

Початок

ЇЇ ЗВАЛИ РИСОЧКА. Звісно, це ім'я дали їй при народженні не батьки. Так любила називати її бабця.

Рисочка народилася в маленькому містечку десь між Центральною та Західною Україною. Її батьки мріяли про хлопчика, особливо тато. Після першого УЗД мама навіть хотіла зробити аборт: боялася, що чоловік покине, — але бабця не дозволила. Так вона і з'явилася на світ — дитиною некрасивою, з великими вухами й сірими сумними очима. Є такі діти, які одразу народжуються сумними. Рисочка була однією з них.

Усе, що траплялося з нею до школи, вона пам'ятала погано. А от школу запам'ятала добре, бо в школі її, як і всяку недолугу дитину, ображали. Нікому не подобалася висока худа дівчинка з довгою косою і великими вухами. З такими, як вона, дружити було не прийнято. Діти часто розважалися тим, що цькували її і щодня не втомлювалися вигадувати нові правила, які не дозволяли Рисочці стати частиною їхнього соціуму.

Вона ж бо була іншою, не схожою на них, дивною, і саме цього вони не могли їй вибачити. Рисочка знала: щоразу, коли хочеться плакати — треба починати мріяти.

Мріяла вона постійно й невпинно. Мріяла про доросле життя, про те, як виросте, одного дня збере всі свої іграшки й поїде у велике місто. Там влаштується водійкою трамвая (чомусь ця професія здавалася їй дуже романтичною) і кожного дня їздитиме вулицями мегаполіса. Рисочка ніколи не бачила трамваїв. Але одного разу побачила на стіні школи старанно виведений крейдою напис: «Орися – дура!». Вона знала, що це про неї. Дивилася на цей напис і відчувала абсолютне дитяче безсилля. Вона не розуміла: чому і за що її спіткала така доля? Найбільше в цей момент хотілося, аби хтось її захистив. Щоб був той, хто зараз з'явиться з мокрою ганчіркою й зітре не лише напис зі стіни, а обійме і скаже, що вона не дура, що вона хороша й добра, просто світ навколо інакший. Але в ту мить ніхто так і не з'явився.

Її часто залишали вдома саму. Крім уроків, на неї чекали два неулюблених заняття: гра на фортепіано і танці. Рисочка була дитиною непластичною і кволою, але мама мріяла, аби вона танцювала. Усі її дівчатка-однокласниці були пропорційно красиві, схожі на яскравих метеликів, якими всі захоплювалися. Рисочка ж була схожа швидше на лялечку метелика – довгу й неповоротку гусинь. Тому – після школи – уроки з танців були ще одним колом пекла, де над нею любили знущатися. Усі дівчатка-метелики вміли сідати на шпагат, робити колесо і ставати на мостик – усі, крім Рисочки.

Через непластичність і недолугість рухів вона ніколи не виступала на концертах у місцевому Будинку культури. У танцювальні номери вчителька її не ставила. Воно, може, і нічого б, Рисочка не любила публічності, та вона

знала, що кожного разу, коли не виступає під час концерту до Восьмого березня або Дня Перемоги, вона ще більше розчаровує батьків.

– Як так? – запитував тато. – Усі з твоєї групи будуть танцювати на концерті в Будинку культури, а ти ні? Тобі не соромно? За що ми з мамою платимо гроші? Чому інші дівчатка вміють гарно танцювати, а ти така неповоротка й огидна? Краще б у нас народився хлопчик!

Рисочка ковтала сльози, розглядала себе в дзеркало й розуміла, що оце така тепер її доля – бути негнучкою й огидною. І вона з цим майже змирилася.

З тими танцями Рисочку діставали всі, кому не лень. Дівчатка з її групи ніколи не втрачали можливості посміятися над нею в роздягальні. Вона була не схожа на них, вона була лузеркою, вона не танцювала. Це вони надягали красиві костюми, це їм мами лакували волосся перед концертом і підфарбовували губи дешевими помадами. І це вони виходили на сцену, усміхалися широкими усмішками, танцюючи танці, придумані сорокап'ятирічною хореографшою Галиною Василівною.

Місто заповонила своєю красою пізня весна. Рисочці нещодавно виповнилося одинадцять. Пекельне свято ювілейного концерту танцювального колективу «Чиполліно» насувалося на місто. Два місяці група Рисочки готувалася до великого празника в місцевому Будинку культури. Вона відчувала, що й цього разу Галина Василівна в танець її не поставить. Треба було щось із цим вирішувати. Рисочка ходила на заняття два роки й ще жодного разу не була на сцені. Після уроку вона набралася

сміливості... Долоньки пітніли, а ніжки підкошувалися, але вона наважилася... Заради мами й тата, заради їхньої мрії, вона дуже боялася знову розчарувати їх. Маленька Рисочка підійшла до вчительки:

– Галино Василівно, я хотіла вас запитати...

– Що, Рисочко?

– А я завтра буду танцювати на концерті?

– Розумієш, Рисочко, ти ще не готова... Тобі потрібно більше працювати над технікою. Ти в аутсайдерах, Рисочко. Є таке слово «аутсайдер», не чула? Ну, це в перекладі з англійської «невдаха».

– Але я ж так стараюся... Я так хотіла хоча б один разок виступити. Можливо, хоч в останній ряд мене поставите?

– Ти виступиш у тому разі, якщо якась із дівчаток захворіє і не зможе танцювати. Будеш на заміні, зрозуміла?

– Зрозумі-і-ла... – протягнула вона безнадійно.

Рисочка прийшла додому з думкою, що потрібно діяти. «Ти виступиш у тому разі, якщо якась із дівчаток захворіє і не зможе танцювати», – крутилося в голові. Концерт завтра. Хто з цих малих зараз так швидко захворіє? Та ну ніхто! Як зробити так, щоб якась них не виступала? Рисочка усвідомлювала, що не може не вийти завтра на сцену. «Якщо я не буду танцювати в концерті, батьки мене остаточно перестануть любити. Від мене їм лише сором і нещастя. Але як зробити так, щоб котрась захворіла???» – невпинно гуділо в скронях.

Вона ходила по кімнаті туди-сюди й намагалася придумати рішення своєї масштабної проблеми. Раптом

підняла голову й побачила ікону Діви Марії. «Діва Марія! Вона всіх любить, усім допомагає» – так казала їй бабця.

«А ще бабця завжди казала, що Діва Марія творить дива. А якщо вона творить дива, значить, зможе допомогти й мені», – отак до Рисочки прийшло важливе й таке потрібне їй рішення. Вона знайшла вдома молитовник, стала на коліна перед образом Діви Марії і після кожного прочитання просила, аби якась із дівчаток завтра захворіла, а вона виступила на концерті замість неї. Рисочці здавалося, що Діви Марії буде зовсім нескладно виконати таке її прохання. Чомусь вона вирішила, що на колінах перед іконою стояти потрібно рівно дві години, не менше. «Якщо вистою дві години, Діва Марія точно оцінить мої старання. Після такої жертви вона не зможе мені відмовити. Вона ж свята і добра», – запевняла себе Рисочка, почавши молитися. Уже через пів години коліна боліли так сильно, що ні про які танці мови не могло бути. Але вона все ще сподівалася.

Після молебня з чистою совістю Рисочка пішла до подружки Тасі. Тася, сусідка, Рисоччина однолітка, жила на поверх нижче з батьками-алкоголіками.

Рисочка постукала у двері Тасіної квартири, відчинив її старший брат Ігор. Ніхто в їхньому будинку достеменно не знав, чим займається Ігор. Час від часу він приїжджав у гості до батьків, файно проводив з ними час, а потім знову зникав у якихось інших, загадкових для сусідів, містах. Тасі про його життя за межами дому нічого відомо не було, як і батькам-алкоголікам. Хоча їм, здається, було взагалі байдуже.

— Привіт, а Тася вдома? — спитала Рисочка здавленим голосом. Ігоря вона побоювалася.

— Ні, немає, ще в школі, напевно. Але ти можеш її почекати тут. Разом зі мною, протягнув солодким голосом обдובбаний наркотиками Тасін брат.

— Та ні, Ігоре, я не можу. Мені уроки треба робити. Коли Тася повернеться, скажи, хай зайде до мене.

— Нашо тобі ті уроки? Заходь я тобі щось покажу цікаве, ну, заходь, — мурчав Ігор.

— Не зайду, у мене уроки.

Рисочка розвернулася й швидко пішла. По шкірі пробігав мороз. Ігорів погляд її лякав.

Удома вона вирішила пограти на фортепіано. Хоча їй і не хотілося. Ані слуху, ані голосу, ані довгих пальців у неї не було, тому грала Рисочка жажливо. Але батьки хотіли, аби на сімейних збіговиськах вона вміла давати Моцарта й Шопена, щоб п'яні гості мали змогу долучитися до прекрасного. Фортепіано асоціювалося в Рисочки з труною: чорне і довге. Успіхи в його опануванні були приблизно такі самі, як і в опануванні танців. Рисочка розучувала сонети й етюдів, сподіваючись, що одного дня таки наважиться покінчити життя самогубством, а в прощальній записці напише, що пішла у кращий світ лише тому, аби більше не ходити на ці ненависні уроки музики.

У двері подзвонили, це була Тася. Від Тасі завжди одинаково пахло. Цей запах Рисочка запам'ятає на все життя: суміш зіпсованого супу та гнилої картоплі. За всі роки їхньої дружби вона жодного разу не переступила порогу Тасіної квартири, бо та ніколи її туди не пускала.

Рисочка підозрювала, що Тася просто соромилася, бо там було бідно, брудно і жажливо.

— Ігор казав, ти заходила.

— Так, він якийсь дивний, твій брат.

— Та він завжди такий, вколе собі щось у руку й стає дивним. Гуляти підем?

— Пішли, поки мами з татом нема, є трохи часу. Потім сваритися будуть.

— Чуєш, а ти можеш взяти у мами трохи грошей? Печення купимо або морозиво, — впевнено запропонувала Тася.

Рисочка затримала на Тасі свій погляд, сумніваючись. «Взяти у мами грошей» означало «вкрасти у мами грошей». У її мами було багато піджаків і курток. А ще в мами була звичка дрібні гроші сунути не в гаманець, а в кишені. Якось Тася запевнила Рисочку: якщо брати монеток зовсім трошки, то це не гріх. З того все й почалося. Щоразу, коли вони йшли з Тасею гуляти, Рисочка діставала з маминої кишені «трохи грошей». На них вони купували цукерки або печення. З часом ці крадіжки стали для Рисочки звичною справою й не провокували почуття провини. Цього разу було так само.

Вони сиділи з Тасею у дворі і їли морозиво, куплене на крадену Рисочкою гривню.

— Чуєш, а про що ти мічтаєш? — запитала Рисочка, роздивляючись яскраву обгортку від морозива.

— Про пельмені.

— В смислі?

— Ну, я хотіла би попробувати пельмені.

— Ти серйозно зараз чи шуткуєш? Ти що, пельменів ніколи не їла?